

OBSAH

1	Úvod do národního hospodářství	15
1.1	Ekonomika společnosti	15
1.1.1	Charakter lidských potřeb a zájmů	15
1.1.2	Podmíněnost potřeb a výroby	16
1.1.3	Potřeby a spotřeba	17
1.1.4	Statky a služby	17
1.1.5	Výroba jako spojení práce s výrobními prostředky	18
1.1.6	Výrobní síly společnosti a jejich rozvoj	20
1.1.7	Výrobní vztahy	21
1.1.8	Výrobní způsob společnosti a hospodářský řád	22
1.1.9	Ekonomické zákony	24
1.2	Reprodukční proces	25
1.2.1	Hrubý společenský produkt	25
1.2.2	Hrubý a čistý konečný produkt. Národní důchod	26
1.2.3	Rozdělení a znovurozdělení národního důchodu	27
1.2.4	Reprodukce prostá, rozšířená a zúžená	28
1.2.5	Základní činitele ekonomického růstu	29
2	Základní rysy kapitalistické společnosti	31
2.1	Naturální a tržní hospodářství	31
2.1.1	Naturální výroba a výroba zboží	31
2.1.2	Zboží a jeho vlastnosti (užitná hodnota, hodnota, zákon hodnoty)	32
2.1.3	Peníze a cena. Vznik, funkce a podstata peněz. Inflace, deflace, devalvace, měnové soustavy a kursy, konvertibilita měny, clearing, devizy, valuty, šeky, směňky, bezhotovostní platební styk	35
2.2	Podstata a vývoj kapitalismu	39
2.2.1	Co je kapitalismus. Jeho vývoj	39
2.2.2	Přeměna prosté výroby zboží ve výrobu kapitalistickou	40
2.2.3	Kapitál a nadhodnota. Mzda	41
2.2.4	Průměrná míra zisku a výrobní cena	43
2.2.5	Všeobecná charakteristika kapitalismu volné soutěže	45
2.2.6	Hospodářské krize za kapitalismu a jejich příčiny	46
2.2.7	Monopolistický kapitalismus	48
2.2.8	Tržní mechanismus. Vztah plánu a trhu	51
2.2.9	Nová úloha bank za imperialismu a finanční kapitál	52
2.2.10	Vývoz kapitálu a rozdělení světa	53

2.2.11	Imperialismus jako zvláštní stadium kapitalismu a jeho úpadkovost	54
2.2.12	Všeobecná krize kapitalismu (VKK)	56
2.3	Soudobý kapitalismus	58
2.3.1	Vznik a podstata státně monopolistického kapitalismu	58
2.3.2	Kapitalistický stát a ekonomika dnes. Státně monopolistický kapitalismus jako materiální příprava socialismu	59
2.3.3	Národní důchod a státní rozpočet	62
2.3.4	Pokusy o plánování a regulaci národního hospodářství	64
2.4	Kapitalistická ekonomická integrace	65
2.4.1	Zostření meziimperialistických rozporů a podstata kapitalistické ekonomické integrace. Společný trh	65
2.4.2	Celní unie, oblast volného obchodu, hospodářská unie, Evropské sdružení volného obchodu (ESVO)	66
	— Celní unie	66
	— Oblast volného obchodu	66
	— Hospodářská unie	66
	— Evropské sdružení volného obchodu (ESVO)	67
2.5	Ekonomické problémy rozvojových zemí	67
2.5.1	Rozpad koloniální soustavy imperialismu	67
2.5.2	Zvláštnosti ekonomiky rozvojových zemí	69
2.5.3	Další rozvoj zaostalých zemí a vztah ČSSR k těmto zemím	70
2.6	Charakteristika kapitalistického Československa	72
2.6.1	Vznik ČSR	73
2.6.2	Vývoj průmyslové výroby a charakter průběhu průmyslového cyklu	75
2.6.3	Sociální struktura obyvatelstva	77
2.6.4	Zahraniční kapitál v ČSR	78
2.6.5	Pohyb reálných mezd	78
2.6.6	Růst vykořisťování československé dělnické třídy	79
2.6.7	Nezaměstnanost	80
2.6.8	Vystěhovalectví	81
3	Socialistická ekonomika a její rozvoj	83
3.1	Základní zásady socialistické ekonomiky	83
3.1.1	Idea socialismu, vznik vědeckého socialismu, soudobý socialismus	83
3.1.2	Přechodné období od kapitalismu k socialismu	85
3.1.3	Hlavní rysy socialistických výrobních vztahů	86
	— Společenské vlastnictví výrobních prostředků	86
	— Působení ekonomických zákonů socialismu	87
	— Plánovitý rozvoj socialistického hospodářství	88
	— Nový typ společenské organizace práce	88
	— Nové podmínky pro využití zdrojů růstu výroby za socialismu	88
	— Neustálý růst produktivity společenské práce	89
	— Rozdělování podle práce	89
3.1.4	Vytvoření materiálně technické základny socialismu	90
3.1.5	Společenské vlastnictví výrobních prostředků	91
3.1.6	Charakter práce a její podněty. Rozdělování podle práce	93
3.1.7	Základní ekonomický zákon socialismu	94
	— Životní úroveň a vývoj osobní a společenské spotřeby v ČSSR	94
	— Soulad výrobních vztahů a výrobních sil za socialismu	96

3.1.8	Zbožní výroba, peníze a působení zákona hodnoty za socialismu	96
3.2	Ekonomický růst socialistického hospodářství	99
3.2.1	Podstata a hlavní rysy socialistické reprodukce	100
3.2.2	Komplexní socialistická racionalizace	102
3.2.3	Ekonomický růst a problémy komplexní socialistické racionalizace ve strojírenství	104
3.2.4	Hodnotová analýza (HA)	107
	— Podstata hodnotové analýzy	109
	— Metodika hodnotové analýzy	112
3.3	Plánování a řízení socialistické ekonomiky	115
3.3.1	Společenský produkt, národní důchod a jeho rozdělování i znovu- rozdělování	115
3.3.2	Státní rozpočet	119
3.3.3	Plánovitý rozvoj socialistického hospodářství	120
3.3.4	Nejdůležitější proporce socialistického národního hospodářství	121
3.3.5	Plánování a řízení socialistického národního hospodářství	123
3.3.6	Vedoucí úloha Komunistické strany Československa	127
3.3.7	Ekonomická úloha socialistického státu	128
3.4	Mezinárodní socialistická dělba práce, poslání a úkoly RVHP	129
3.4.1	Světová socialistická soustava a mezinárodní socialistická dělba práce	129
3.4.2	Socialistická integrace a RVHP	130
3.4.3	Formy ekonomické spolupráce	133
3.5	Světové hospodářství a socialistická ekonomika	135
3.5.1	Komplexní program zdokonalování a prohlubování socialistické integrace	135
3.5.2	Komplexní program států RVHP ve strojírenství	136
3.5.3	Směry dalšího rozvoje socialistické společnosti	137
4	Výrobnětechnická základna národního hospodářství ČSSR	140
4.1	Postavení ČSSR v rámci RVHP a světového hospodářství	140
4.2	Základní členění národního hospodářství a orgány řízení národního hospodářství	142
4.2.1	Členění národního hospodářství ČSSR	142
4.2.2	Třídění průmyslové výroby	143
4.2.3	Ústřední orgány řízení našeho národního hospodářství	144
	— Sféra ústředního státního řízení	144
	— Sféra chozrasčotní (podnikověhospodářská)	147
4.3	Socialistické podniky a formy jejich integrace	149
4.3.1	Socialistický podnik	149
4.3.2	Formy výrobních hospodářských jednotek	150
	— Trust podniků	150
	— Oborový podnik	151
4.4	Hlavní zásady organizace a řízení	152
	● Zásada jednoty politického a hospodářského vedení	153
	● Zásada demokratického centralismu	153
	● Zásada účasti pracujících na řízení	153
	● Zásada vědeckosti řízení a organizace	154

●	Zásada oborového řízení	154
●	Zásada plánovitosti	154
●	Zásada hlavního článku	154
●	Zásada respektování socialistického trhu	154
●	Zásada správného výběru, rozmístění a péče o kádry	154
●	Zásada hmotné zainteresovanosti pracujících	154
●	Zásada výrobně místní organizace	155
●	Zásada jediného odpovědného vedoucího	156
4.5	Organizační schéma průmyslového podniku	158
4.5.1	Organizační řády a schémata	158
4.5.2	Organizace vedení podniku	160
4.5.3	Organizace vedení pobočného závodu	162
4.5.4	Organizace vedení provozu (cechu)	163
	— Technická kancelář	163
	— Výrobně dispečerská kancelář (VDK)	164
	— Ekonomická kancelář	164
4.5.5	Organizace vedení dílny	164
4.5.6	Hospodářská a nákladová střediska	165
4.6	Úloha organizací KSČ, ROH a SSM při řízení podniku	166
4.6.1	Úloha Komunistické strany Československa	166
4.6.2	Úloha Revolučního odborového hnutí	167
4.6.3	Úloha Socialistického svazu mládeže	167
5	Organizace a racionalizace výrobního procesu	169
5.1	Výrobní proces a jeho organizace	169
5.1.1	Etapy výroby	169
5.1.2	Fáze výroby	170
5.1.3	Výrobní postupy (díleční výrobní procesy)	172
g.1.4	Operace	172
5.1.5	Vliv technicko-organizačního rozvoje na členění výrobního procesu na operace	173
5.1.6	Třídění operací	174
5.1.7	Struktura výrobního procesu z hlediska hodnotové analýzy	174
5.2	Prostorová organizace výrobního procesu	175
5.2.1	Pracoviště	176
	— Dílny s neuzavřeným výrobním cyklem (Technologická organizace)	176
	— Dílny s uzavřeným výrobním cyklem (Předmětná organizace)	177
	— Smíšená organizace dílen	180
5.2.2	Organizace provozů	180
5.3	Organizace proudové výroby	182
5.3.1	Synchronizované a nesynchronizované linky	184
5.3.2	Linky jednopředmětné a víceřadové	186
5.3.3	Linky stacionární	187
5.3.4	Automatické linky	188
5.3.5	Pružné automatické systémy	191
6	Zhromadňování výroby a jeho ekonomické důsledky	195
6.1	Typy výroby	195
6.2	Specializace spojená s koncentrací výroby	198

6.3	Standardizace	200
6.3.1	Standardizace konstrukční	201
6.3.2	Standardizace technologická	203
6.3.3	Ekonomické důsledky standardizace (technické normalizace)	203
7	Ekonomické postavení socialistických podniků	205
7.1	Hospodářské prostředky podniků a jejich koloběh. Základní a oběžné prostředky, odpisy	205
7.1.1	Hospodářské prostředky podniků	205
7.1.2	Koloběh oběžných prostředků	206
7.1.3	Základní prostředky a jejich opotřebení, odpisy, DKP	207
7.1.4	Péče o základní prostředky (PZP)	208
7.1.5	Úkoly podniku při zvyšování efektivity výroby	213
7.2	Financování a úvěrování	215
7.2.1	Financování průmyslových podniků	215
7.2.2	Úvěrování průmyslových podniků	216
7.3	Vlastní náklady na výrobu, ceny a zisk, státní velkoobchodní ceny (SVC), velkoobchodní ceny (VOČ), státní maloobchodní ceny (SMC), daň z obrátu, cenová politika, druhy cen, světové ceny	218
7.3.1	Společenské výrobní náklady a vlastní náklady	218
7.3.2	Vlastní náklady podniku a vlastní náklady výrobků	219
7.3.3	Členění vlastních nákladů	220
7.3.4	Cenová soustava a druhy cen	221
7.4	Soustava zdanění podniků	224
	Terminologický slovník	227
	Použitá a doporučená literatura	245
	Rejstřík	247